

MALİ FEDERALİZM

Yerel Yönetimlerin Mali Özerkliği

Prof.Dr. Ahmet Burçın YERELİ

Hacettepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dekanı

Ankara - 11.12.2013

ÖZERKLİK ?

- Özerklik
- Muhtariyet
- Otonomi

- Merkezi örgüt yapısını ve hiyerarşiyi reddeden
- gönüllü katılım üzerine kurulu,
- gizliliği değil açık olmayı seçen bireylerin birlikteliğidir.
(Vikipedi)

- Bir topluluğun, bir kuruluşun
ayrı bir yasaya bağlı olarak
kendi kendini yönetme hakkı
(Türk Dil Kurumu)...

Algılanan “ÖZERKLİK”

- İdari
ya da
- Siyasi

Özerk İdare:

- Belli konularda, hiyerarsık olarak kendinden üst ve bağımsız bir yönetime bağlı,
- Belli konularda ise kendi idari sınırları içinde egemenlik yetkileri bulunan idare biçimidir.

MALİ FEDERALİZM ?

**Genel yönetim anlayışı
içinde bazı idarelerin
kendine özgü mali
yetkilerinin bulunması
bicimidir.**

Mali federalizm genel olarak yerel yönetimler için anlam ifade eder.

Yerel yönetimlere kendi gelirlerini kendi belirleme ve kendi harcamalarında geniş iniciyatif alma hakkı tanıyan bir anlayışı temsil eder.

Mali Federalizmin Ölçüsü

- Sunulacak hizmetler,
- Elde edilecek gelirler,
- Yapılacak harcamalar,
- Yerel Mali denetim.

Sunulacak Hizmetler

- Hizmetin tayin edilmesi,
- Hizmet üretme yönteminin seçimi,
- Hizmet kalitesinin belirlenmesi,
- Hizmet sunumunda kalite denetiminin yapılması,
- Hizmetin fiyatlandırılması.

Elde Edilecek Gelirler

- Gelir konularının seçimi,
- Gelirlerin tarh ettirilmesi,
- Gelirlerin tahakkuk ettirilmesi,
- Gelirlerin tahsil edilmesi,
- Tahsili gecikmiş alacaklara yaptırım uygulanması,
- Maddi cezalar uygulama yetkisi,
- Borçlanma yetkisi,
- Varlıkların yönetimi ve satışı.

Yapılacak Harcamalar

- Yapılacak harcamaların miktarının tayini,
- Harcama usullerinin belirlenmesi,
- Kamulaştırma,
- Personel ücretlerini belirlenmesi.

Mali Federalizmin Güçlü Yönleri

- Yerel demokrasiyi güçlendirir,
- Yerel yönetimlerde hizmet sunumunda etkinliği artırabilir,

- Yerel yöneticilerle belde sakinleri arasındaki ilişkiyi daha görünür hale getirir,
- Hesap sorma, hesap verme sürecini destekler,

- Yerel hizmet talebini daha somut hale getirir.

Türkiye'de Mali Federalizm Tercihini Engelleyen Hususlar

- Etnik ve mezhep tabanlı yerel siyaset anlayışı,
- Yerel yönetimlerdeki mali yapının uluslararası muhasebe standartlarına uyum sağlayamamış olması,
- Yerel yönetimlerdeki mali yöneticilere özel sektörde aynı büyüklükteki bir mali yapıyı yönetenlere oranla daha düşük ücret verme zorunluluğu,

- Merkezi siyasetin yerel siyaset üzerinde belirleyici ve müdahaleci yapıdan kurtulamaması,
- Anayasalarda katı merkeziyetçiliğin vurgulanması ve cumhuriyetin kesin teminatı zannedilmesi,
- Siyasi iktidara bağlı yerel yönetimlerin Sayıştay denetimine karşı kendilerini daha şanslı hissediyor oluşları,

- Siyasi iktidarların merkezi tahrисat musluklarının kontrolünü ellsinde bulundurmak suretiyle yerel muhalefeti sindirmeye yönelik gayretleri,

SONUÇ

- Eğitim ve gelir düzeyi sürekli artan 75 milyonluk bir ülkeyi katı bir merkeziyetçilik ile yönetmek her geçen gün daha da zorlaşmaktadır.
- Demokrasi yerel düzeyde daha verimli çalışır.

- Merkezi yönetim diplomasi, savunma, güvenlik, adalet gibi hizmetlerle de gücünü pekiştirebilir.
- Diğer hizmetlerin talep seviyesi yerel düzeyde belirlenebilir, kararlaştırılabilir ve yerel düzeyde finanse edilebilir.
- Yerel yönetimlerin yetişemediği alanlara merkezi yönetim destek sağlayabilir.

- Böylece belde sakinleri ödedikleri bedelin karşılığını almadığı taktirde kendi beldelerindeki yöneticilerden hesap sorma hakkına da kavuşurlar.

Unutulmamalıdır ki;

- Katı merkeziyetçilik güçlü merkez demek değildir; bilakis korkak merkez bile olabilir.
- Katı merkeziyetçilik despot merkez anlamına da gelebilir.
- Katı merkeziyetçilik kamu kaynaklarını israf edebilir.
- Buna karşın GÜÇLÜ MERKEZ gönüllü itaate dayalıdır ki zaten bu yüzden güçlündür.

TEŞEKKÜRLER...